

INFORMACIÓ REFERENT ALS CANVIS INTRODUÏTS EN EL DRET A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA I L'OBLIGACIÓ DE RESIDÈNCIA A ESPANYA

Davant els dubtes sorgits després del canvi introduït per la Llei 22/2013 de Pressupostos Generals de l'Estat per 2014, que vincula la condició d'assegurat i de beneficiari a l'assistència sanitària amb la residència a Espanya, precisant que **no es poden superar 90 dies d'estada a l'estranger al llarg de cada any natural** per donar compliment al requisit, i després de la pertinent consulta realitzada a l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), des de CC OO de Catalunya volem aclarir aquelles consultes més freqüents que hem rebut.

CONSIDERACIONS PRÈVIES

- L'INSS en la seva resposta argumenta que “el model anterior no era universal” i en certa mesura és veritat que, malgrat apropar-se molt, no s'havia aconseguit el 100 % de la cobertura poblacional (encara que la Llei de Salut Pública aprovada el 2011 anava en la direcció de corregir aquesta disfunció).

No és menys cert que la tornada al model de titular/beneficiari ens retorna a èpoques anteriors en les quals la cobertura sanitària abastava a percentatges molt menors de població, i en tot cas, és un insult a la intel·ligència llegir en la resposta de l'INSS que “hem avançat en termes d'universalitat donant cabuda a grans col·lectius que abans no estaven protegits”.

- Efectivament en la Llei de Cohesió i Qualitat del Sistema Nacional de Salut (SNS) ja existia l'exigència de residència en territori espanyol, però estava limitada, fins aquesta darrera reforma, a les persones que accedien a la condició d'assegurat per la via d'acreditar que no superaven el límit d'ingressos determinat reglamentàriament (100.000 euros anuals) i a les persones que fossin beneficiaris d'un assegurat.

- Des del Servei Català de la Salut s'ha emès un comunicat indicant que es mantindrà l'assistència sanitària pública a aquells ciutadans de Catalunya que en algun moment hagin residit temporalment a l'estranger més de 90 dies i retornin a Catalunya sempre que continuïn empadronades a Catalunya o des del moment que ho facin novament en el seu retorn i sempre que no tinguin rendes superiors a 100.000 euros, afegint que “cal tenir present que la cobertura assistencial sota l’empara dels reglaments comunitaris o de convenis específics amb altres països és responsabilitat exclusiva de l’INSS”. Del redactat, i a l’espera de la corresponent instrucció i de les consultes formals que realitzarem, sembla desprendre's que la mesura afectarà a aquelles persones que hagin perdut el dret a l’assistència sanitària per aquest motiu només en el moment del retorn a Catalunya.

PRINCIPALS SUPÒSITS

Analitzem alguns dels principals supòsits que han generat dubtes:

1. Immigrants que han estat assegurats a Espanya i tornen al seu país d'origen.

- Si tenen reconeguda per l'Estat espanyol la condició de "pensionista" i tornen al seu país d'origen (dins de la Unió Europea -UE-; l'Espai Econòmic Europeu -EEE- o Suïssa) la seva assistència sanitària serà a càrrec d'Espanya sobre la base dels reglaments comunitaris.
- Si el país d'origen no és l'UE, l'EEE ni Suïssa, ni existeix Conveni en matèria d'assistència sanitària entre el seu país d'origen i Espanya, la seva cobertura serà a càrrec del país d'origen o del propi interessat (segons la legislació del país que es tracti).
- Si marxen després d'esgotar una prestació o el subsidi d'atur a Espanya i traslladen la seva residència al seu país d'origen dins de la UE o amb Conveni d'Assistència Sanitària, Espanya només els cobreix 90 dies i a partir d'aquí, desapareix el vincle que els unia amb aquest país.

2. Beneficiaris dels immigrants retornats, al seu país d'origen o a un tercer país, que romanguin a Espanya.

- Si reuneixen les condicions establertes per residir legalment a Espanya, passarien a ser beneficiaris de l'altre progenitor o, en defecte d'això, assegurats a Espanya per la seva residència legal i ingressos inferiors a 100.000 euros, en les mateixes condicions que els espanyols.
- Si retornen al seu país d'origen on passen a estar assegurats, l'assistència sanitària dels seus beneficiaris residents a Espanya seria a càrrec de l'organisme assegurador del país d'origen.

3. Immigrants titulars del dret, perdut després dels 90 dies i que retornen a viure a Espanya.

- Si en retornar a Espanya compleixen les condicions establertes per a l'assegurament (residència legal + ingressos inferiors a 100.000 euros o bé perquè vénen a treballar per compte d'altri o pròpia amb alta a la Seguretat Social), recuperen la condició d'assegurats, havent de realitzar els tràmits oportuns davant l'INSS per al cas de residència legal amb límit d'ingressos.
- En cas d'alta a la Seguretat Social la condició d'assegurats es recupera automàticament sense més tràmit.

4. Ciutadans espanyols assegurats que emigren a la recerca d'un lloc de treball.

Ens podem trobar amb 3 situacions:

- Troben feina al país de destinació. Estaran coberts pel país de destinació que, si forma part de la UE, en els seus desplaçaments temporals a Espanya vindran amb la TSE (Targeta Sanitària Europea) emesa per la Institució competent de l'esmentat país. En un altre cas, durant la seva estada temporal a Espanya estaran coberts pel SNS com a emigrants espanyols d'origen en estada temporal, per la qual cosa hauran de realitzar els tràmits corresponents davant l'INSS.
- No aconsegueixen feina en un termini de 90 dies. Les persones que es trobin fora d'Espanya i en un país de l'EEE, una vegada esgotat el període de validesa del Certificat Provisional Substitutori (CPS) hauran de comptar amb una assegurança de malaltia que cobreixi tots els riscos en l'Estat

membre d'acolliment. La cobertura de la Targeta Sanitària Europea (TSE) no cobreix tots els riscos. El CPS no es renova en aquests casos perquè el fet causant de l'assegurament a Espanya (la residència) ha decaigut. Quan tornin mantindran el dret a assistència sanitària amb càrrec a Espanya, si continuen complint els requisits exigits per la legislació interna espanyola.

- Encara que la regulació estableix que no poden obtenir la TSE

- els perceptors de prestació per desocupació i els seus beneficiaris.
- les persones en alta amb contracte de caràcter temporal.
- els titulars d'una pensió no contributiva.
- persones que tenen reconegut el dret a l'assistència sanitària com a persones per límit d'ingressos.

Pot donar-se el cas d'una persona que l'hagués obtingut abans de veure's en aquestes situacions, que la tingui com a vigent per no haver transcorregut els dos anys i que, no obstant això, hagi perdut el dret a veure finançades les seves prestacions sanitàries per Espanya per haver transcorregut més de 90 dies a l'estranger. El desconeixement d'aquesta regulació i la creença que la TSE està plenament vigent pot donar lloc al seu ús en altres països. En aquest cas, ens podríem trobar amb la facturació posterior de l'assistència rebuda, si l'INSS pogués establir que s'havia perdut el dret en transcórrer més de 90 dies a l'estranger.

5. Beneficiaris dels titulars emigrats, però residents a Espanya.

Si un titular perd el seu dret per desenvolupar la seva activitat laboral a un altre país de l'EEE, o país amb el qual existeixi conveni bilateral de Seguretat Social, els seus beneficiaris mantindran el dret a assistència sanitària a Espanya amb càrrec al país d'assegurament del titular.

Si l'interessat perd el seu dret i no ho té amb càrrec a un altre Estat de la UE, els seus beneficiaris ho tindran amb càrrec a Espanya per no tenir dret per un altre títol, com a residents a Espanya o com a beneficiaris d'un altre assegurat.

6. Beneficiaris desplaçats fora d'Espanya, però amb el titular resident aquí.

Els requisits que han de complir els beneficiaris són diferents i independents dels exigits per als assegurats. L'article 3.3 del RD 1192/12 inclou el de residència. No obstant això, el 7.2 a) d'aquest RD estableix que el fet de deixar de residir en territori espanyol no comportarà la pèrdua de la condició de persona beneficiària. En aplicació de l'article 17 del Reglament 883/2004, els beneficiaris d'un assegurat que resideixen en un altre Estat membre tenen dret a assistència sanitària en aquest a càrrec d'Espanya.

La cobertura en els viatges a l'entorn europeu en aquest cas es dona mitjançant el CPS, amb una durada màxima de 90 dies. Fins avui aquest Certificat es renova, sense problemes, per nous períodes de 90 dies si la permanència a l'estranger es perllonga.

7. Estudiants fora d'Espanya.

Compten amb assegurança escolar, per la qual cosa en principi no hi hauria problemes.

Als Erasmus se'ls exigeix viatjar amb la TSE i/o pagar una assegurança de cobertura de la mobilitat promogut per les Universitats.

En conclusió:

- Tot ciutadà, espanyol o no, perd el dret a les prestacions sanitàries finançades per l'Estat espanyol una vegada transcorreguts més de 90 dies a l'estranger (fins i tot de forma discontinua) al llarg d'un any natural. Aquesta norma general té les excepcions dels beneficiaris desplaçats a l'estranger que renovin el seu CPS i els estudiants a l'estranger protegits per una assegurança escolar, la TSE o una assegurança de mobilitat.

comissió obrera
nacional de Catalunya

- A Catalunya, una nota de premsa del Departament de Salut recull que “Catalunya garanteix l'assistència sanitària a tots els ciutadans” però del redactat es desprèn que solament serà en el moment del retorn i no afectarà a l'estada fora del país atès que la cobertura assistencial sota l'empara dels reglaments comunitaris o de convenis específics amb altres països és responsabilitat exclusiva de l'INSS.

- Finalment, cal recordar que gran part dels dubtes i els problemes d'aplicació es generen per la ruptura de la universalitat en l'accés a l'assistència sanitària, basant l'assegurament en la cotització i un sistema de titular/beneficiari quan el Sistema Nacional de Salut es finança per la via dels impostos.

Per a qualsevol dubte o aclariment respecte al document o a qualsevol altre supòsit no previst en aquest document, podeu dirigir-vos a cite-central@ccoo.cat

Barcelona, 20 de gener de 2014

Secretaria de d'Internacional, Migracions i Cooperació

Secretaria de Socioeconomia